

Angels Cardona Palmer

Fa quaranta anys, el sindicat STEI va néixer per defensar els drets dels treballadors i treballadores de l'Ensenyament, però, també, amb un sentit de transversalitat força important.

En aquella època de la Transició, semblava que els sindicats només s'havien d'ocupar de la defensa dels drets laborals; que la resta de temes corresponien als polítics. Des del primer moment, l'STEI es va definir com un sindicat arrelat a la terra, compromès amb la llengua i la cultura pròpies, solidari amb els països desenvolupats, preocupat per la formació, participant dels moviments reivindicatius de les Illes i amb els drets de les dones.

En el Congrés celebrat l'any 2000 i per iniciativa de la secretària general, Neus Santaner Pons, es va crear la Secretaria de la Dona. Hi havia molta feina a fer. La paraula feminista tenia un matís pejoratiu, la violència de gènere es considerava una qüestió privada en la qual no

es podia ni devia intervenir, la coeducació no existia i, si es parlava del tema, l'ensenyança mixta era l'única fita a aconseguir, la igualtat laboral entre dones i homes no era un tema a les agendes, les professions estaven fortament estereotipades, en el llenguatge no es qüestionava la manca de paraules per anomenar-nos, en la història i els llibres de text les dones érem absolutament invisibles, la bretxa salarial era un terme desconegut, la conciliació entre vida personal i laboral una tasca únicament nostra.

Quan hi ha tants fronts on treballar, no es fàcil integrar-los; però el sindicat va fer una aposta forta per dur-los a terme i, a poc a poc, es va anar consolidant dins la societat illenca com un referent per a la defensa dels drets de les dones.

En primer lloc, la Secretaria de la Dona de l'STEI es va incorporar a les diferents Secretaries de la dona dels STEs de tot l'Estat espanyol i es van mantenir cada trimestre reunions per a tractar temes diversos.

Conscients de la importància de l'educació en els temes d'igualtat de gènere, es començaren a elaborar unitats didàctiques per a dos dies assenyalats: dia 25 de novembre, Dia contra la violència de gènere; i dia 8 de març, Dia de les dones. També s'imprimia un cartell. Ambdues coses es repartien a tots els centres escolars de les illes. Hores d'ara, encara es continua amb aquesta tasca.

Una altra iniciativa fou "La motxilla lila de la coeducació", que consistia en una motxilla on hi havia diferents materials: una pel·lícula amb una unitat per treballar, un conte per a educació infantil, per a primària i per a secundària, i unitats didàctiques per treballar el professorat. La motxilla lila va viatjar fins a Eivissa i Formentera. Aquesta iniciativa va ser molt ben rebuda per totes i tots els professionals de l'ensenyament, i va tenir un ressò important en els mitjans de comunicació per la seva originalitat i varietat de mitjans.

A fi i efecte d'ampliar els camps d'actuació, na Neus Santaner va proposar la

creació d'una associació, "Associació de Dones Educadores". L'associació va començar a treballar i va arribar a encapçalar la Presidència del "Consell de dones de les Illes Balears", consell en què es discutien i s'acordaven les accions sobre igualtat per a la nostra Comunitat autònoma.

Important va ser l'aportació de l'STEI per a la Llei d'igualtat de les Illes, principalment pel que fa a temes d'educació: es presentaren nombroses esmenes sobre visibilitat de les dones en els llibres de text, coeducació, educació segregada, material escolar, tractament de la violència de gènere en els centres escolars, etc.

També es va treballar amb la Conselleria d'Educació en dos aspectes. En primer lloc, després de la publicació de la Llei estatal d'igualtat de 2004, en què es demanà a la Conselleria que aplicàs els articles que tenien a veure amb educació. En segon lloc, com a participants en el Pla de Convivència Escolar per la incorporació de la igualtat en aquest.

Una proposta que no es va assolir va ser la demanda d'un Pla d'Igualtat en el si de la Conselleria d'Educació, ni l'elaboració d'un Pla d'Igualtat en els centres escolars.

Una iniciativa innovadora fou el calendari "Temps de dones, dones en el temps", elaborat en col·laboració amb els STES. Cada dia del mes estava encapçalat per un fet històric en femení que recordava les aportacions de les dones al desenvolupament de les cièn-

cies, les arts, la ciència, etc. A la vegada, el calendari anava acompanyat d'una proposta pedagògica sobre cada tema. El calendari continua editant-se, i es reparteix a tots els centres escolars i a altres institucions.

Amb la Universitat de les Illes Balears, es va mantenir un contacte estret amb la participació en la Universitat d'Estudis de Gènere, en taules rodones i amb l'assistència a la formació de becàries en temes d'igualtat des del sindicat.

Cal destacar la relació amb l'Institut de la Dona de les Illes, sempre fluïda i constant des de la seva creació i amb diferents opcions polítiques.

Davant la manca d'eines per treballar la igualtat dins els centres escolars, des de l'STEI es varen fer diferents aportacions impreses:

- El vot femení.
- Fulletó sobre violència de gènere per als instituts.
- "Anem a mitges" per treballar la conciliació compartida.
- Guia per a l'educació sexual d'infants de 0 a 6 anys.
- "Dones d'ahir, dones de demà" per visibilitzar les dones de les Illes.
- "Canthem" per a les escoles de 0-3 anys.

Una altra aportació innovadora va ser l'escola "Genèrica" per treballar la igualtat amb mares i pares d'infants de 0-3 anys, ja que és en aquestes edats quan es van incorporant els estereotips sexistes. Aquest taller de formació es va dur a terme a l'escola municipal Ciutat Antiga i a l'escoleta d'Esporles.

Pel que fa als mitjans de comunicació, es va intentar mantenir una presència contínua a través de rodes de premsa, cartes a la direcció, conferències, articles, "Diari de l'escola" del Diari de Mallorca, televisió, tertúlies, etc.

Es va editar una revista Pissarra especialitzada en temes de violència de gènere i es varen incloure en altres números articles sobre igualtat: "Integrar o separar" i "Feminisme avui?". També es va publicar un article a "Escuela española".

En aquells moments, el sindicat creixia i s'obrí a altres sectors. Així s'amplià la

tasca. Es va crear una xarxa interna dins el sindicat per ampliar els temes d'igualtat a tots els sectors.

Important i feixuga va ser la participació de l'STEI en l'elaboració del Pla d'igualtat de la Conselleria de Funció Pública, que va arribar a bon port.

La formació és un altre dels trets característics de l'STEI. Pel que fa a la igualtat, es va treballar a dos nivells:

a) Un nivell intern per a les persones del sindicat.

Es crearen responsables en els diferents sectors i es mantenien reunions generals per a estructurar la feina a fer.

S'assistia a molts tallers i cursos que organitzava la Direcció General d'Igualtat, com els de l'escola "Genèrica".

Un grup de dones i homes assistien a totes les jornades dels STEs que se celebraven cada any.

La responsable de la Secretaria de la Dona va assistir també a l'ONU per participar en la trobada Beijing +10.

Durant tres anys, a Madrid, se celebraren unes jornades anomenades "Sindicadas", juntament amb els sindicats CCOO i UGT, per explorar la unitat dels tres sindicats en temes d'igualtat i tractar les aproximacions i diferències. Val a dir que hi va haver més proximitats que diferències.

b) La formació per al professorat i altres professionals va ser també una fita important. Na Neus Santaner va estructurar unes jornades interinsulars que tingueren un gran ressò i molta participació: "Estereotips en la imatge de les dones al món educatiu i als mitjans de comunicació". Presentades per la directora de l'Institut de la Dona i a càrrec de diverses ponents d'arreu de l'Estat, se celebraren a Mallorca, Menorca i Eivissa.

A Eivissa també es dugueren a terme unes jornades sobre autoestima que foren molt ben rebudes.

L'Escola de Mitjans Didàctics també s'implicà en el tema de la igualtat i es feren diversos cursos amb dones magribines, contes per a la igualtat, coeducació, etc.

Dins els programes de solidaritat amb Sudamèrica es va col·laborar amb les dones de Guatemala i es varen compartir materials i esperances.

Disset anys de Secretaria de la dona de l'STEI, molta feina feta i molta per fer, encara. Actualment, la paraula feminista ja no és despectiva i es pot trobar fins i tot en revistes de moda; la violència de gènere ha sortit de la privacitat i és un tema socialment candent; la bretxa salarial es denuncia any rere any; a la publicitat de la televisió ja es poden veure anuncis en què les tasques de la llar estan protagonitzades per homes; es visibilitzen dia a dia dones importants, per exemple en el camp de l'esport; el llenguatge va canviant i acceptant la inclusió del terme en femení; les professions ja no estan tan estereotipades; ja no es parla d'escola mixta sinó de coeducació.

Gràcies als esforços s'han aconseguit aquestes fites, però no cal donar-ho tot per fet, no es pot abaixar la guàrdia. Per això, des de la Secretaria de la Dona, es continua treballant amb molta dedicació i valua per aquest camí per arribar a assolir la igualtat real que desitjam. ■